

**Д.Є. Нікон, гол. економіст, начальник планово-економічного управління
ДП «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова», м. Дніпро
О.В. Бурцев, здобувач
Міжнародний університет бізнесу і права, м. Херсон**

ОЦІНКА ВПЛИВУ РЕЦЕСІЇ НА СТУПІНЬ АКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті здійснено оцінку структурно динамічних характеристик інвестиційно-інноваційних процесів в умовах рецесії, та розроблені на цій підставі пропозиції щодо активізації інвестиційно-інноваційної діяльності з використанням іноземного досвіду. Доведено, що суттєвими перешкодами для активізації інноваційної діяльності та залучення іноземних інвестицій виступають: відсутність політичної стабільності, активізація процесів еміграції людського капіталу та незрозумілі перспективи розвитку внутрішніх ринків.

***Ключові слова:** інноваційна діяльність, інвестиційна діяльність, рецесія.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах, що характеризують значною динамічністю та прискоренням трансформаційних процесів у соціально-економічних системах в напрямку переходу до нового технологічного укладу, головними домінантами економічного зростання національних економік є ефективність та активність інвестиційно-інноваційних процесів. При цьому, саме інноваційна орієнтація інвестицій є стратегічним базисом забезпечення конкурентоспроможності, інструментом подолання рецесивних процесів та найдієвішим засобом адаптації до змінних умов глобального середовища на основі виваженої інвестиційно-інноваційної політики, що здатна забезпечити перехід до інноваційної моделі розвитку, яка відповідатиме не тільки вимогам сучасності (у контексті сталого розвитку) а також основним трендам майбутніх соціально-економічних, геополітичних та екологічних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній сфері

дослідженням проблем розвитку інвестиційно-інноваційних процесів присвячені праці зарубіжних дослідників, серед яких: І. Бланк, С. Шумилин, В. Аньшин, А. Швецов та інші, а також праці вітчизняних вчених: М. Єрмошенко, В. Борейко, Н. Мазій, О. Войтик, Т. Майорова, М. Мальський, М. Пономарьова, Ю. Біленко, та інших. Однак різноманітні оцінки теоретико-методичного та прикладного характеру процесу активізації інвестиційно-інноваційних процесів потребують подальшої розробки та систематизації.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є формування концептуальних засад та розробка теоретичних і прикладних основ процесу активізації інвестиційно-інноваційної діяльності в умовах рецесії.

Виклад основного матеріалу досліджень. Важливим чинником інвестиційної активності є наявність власних інвестиційних ресурсів та доступність зовнішніх джерел їх залучення. Аналіз статистичних даних (табл. 1) показав, що основним джерелом інвестиційних вкладень у 2017 р. (69,1 %), як і у попередні періоди, залишаються власні кошти підприємств. У динаміці 2010-2017 рр. спостерігається певні зміни у структурі інвестиційних джерел. Зокрема, позитивним можна назвати збільшення обсягів інвестування за рахунок коштів місцевих бюджетів (6,1 %), що свідчить про сприятливий вплив процесів фінансової децентралізації у регіонах а також збільшення частки власних ресурсів підприємств (7 %). Натомість, частка інших джерел у структурі інвестицій порівняно з показниками 2010 р. знизилася.

Найбільш суттєвим є скорочення банківського кредитування та іноземних інвестицій, що є наслідком деструктивних процесів у банківській сфері та значного зростання відсоткових ставок за одночасного погіршення інвестиційного клімату в країні. Можна звернути також увагу на те, що частка інвестицій з державного бюджету, не зважаючи на поступове зростання з 2014 р., залишається незначною і складає усього 3,4 %. Хоча, на нашу думку, в складних умовах економічної рецесії саме державні інвестиції у наукову, енергетичну транспортну та соціальну інфраструктуру можуть стати дієвими стимуляторами економічного зростання за умови посилення державного контролю за цільовим спрямуванням та ефективністю використання обмежених бюджетних ресурсів.

Визначальною передумовою розвитку вітчизняної економіки та серйозним індикатором підприємницького клімату є іноземні інвестиції. Протягом 2017 р. іноземними інвесторами з в економіку України вкладено

37513 млн дол. США прямих інвестицій, що на 3,8 вище попереднього року, проте на 30 % менше, ніж на піку інвестиційної активності 2014 р., коли на фоні значних економічних сподівань та в очікуванні реалізації економічних реформ на тлі зміни влади і проголошення Європейського курсу розвитку, іноземними інвесторами вкладено найбільший за 10-ти літній період обсяг іноземних інвестицій – 53704 млн дол. США. Водночас, привертає до себе увагу той факт, що не зважаючи на динамічні зміни в економіці та геополітичних процесах, починаючи з 2008 р. динаміка прямих іноземних інвестицій з України є більш-менш стабільною. Обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку зарубіжних країн складають у середньому 6300 млн дол. США в рік (рисунок).

1. Динаміка та структура фінансування капітальних вкладень в економіці України¹

Показники	2010	2014	2015	2016	2017	Приріст,%	
						2017 до2010	2017 до2016
Усього	180575,5	219420	273116	359216	448462	148,4	24,8
коштів держ. бюджету	10223,3	2738,7	6919,5	9264,1	15295,2	49,6	65,1
% у структурі	5,7	1,2	2,5	2,6	3,4	-2,3	0,8
коштів місцевих бюджетів	5730,8	5918,2	14260,0	26817,1	41565,5	625,3	55,0
% у структурі	3,2	2,7	5,2	7,5	9,3	6,1	1,8
власних коштів підприємств та організацій	111371,0	154629,5	184351,3	248769,4	310061,7	178,4	24,6
% у структурі	61,7	70,5	67,5	69,3	69,1	7,5	-0,1
кредитів банків та інших позик	22888,1	21739,3	20740,1	27106,0	29588,9	29,3	9,2
% у структурі	12,7	9,9	7,6	7,5	6,6	-6,1	-0,9
коштів іноземних інвесторів	3723,9	5639,8	8185,4	9831,4	6206,4	66,7	-36,9
% у структурі	2,1	2,6	3,0	2,7	1,4	-0,7	-1,4
коштів населення на будівництво житла	18885,9	22064,2	31985,4	29932,6	32802,5	73,7	9,6
% у структурі	10,5	10,1	11,7	8,3	7,3	-3,1	-1,0
інших джерел фінансування	7752,5	6690,2	6674,7	7495,5	12941,3	66,9	72,7
% у структурі	4,3	3,0	2,4	2,1	2,9	-1,4	0,8

Джерело: Сформовано автором за даними державної служби статистики України [1]

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та за 2014-2017 рр. без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

У загальному, в національну економіку у 2017 р. надійшли іноземні інвестиції з 76 країн світу. Основними зовнішніми інвесторами України впродовж 2010-2017 рр. виступають: Кіпр, Нідерланди, Російська Федерація, Велика Британія, Німеччина, Австрія, Франція, США та Віргінські острови. Найбільша частка іноземних інвестицій у загальному їх обсязі у 2017, як і в попередні періоди, припадає на Кіпр. У зв'язку з відомим іміджем Кіпру як офшорної зони, більшість вітчизняних науковців схильні розглядати ці інвестиції у якості реінвестування. Лідуючі позиції за обсягами зовнішніх інвестицій в економіку України займають також: Нідерланди, Російська федерація, Німеччина, Австрія та Велика Британія.

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій

Джерело: Сформовано автором за даними державної служби статистики України [1]

Зважаючи на той факт, що нині Україна перебуває у стані економічної рецесії та гостро потребує додаткових фінансових ресурсів для розвитку й модернізації економіки, першочергового вирішення потребують проблеми покращення інвестиційного клімату. У цьому контексті, доречним є зауваження Колєвантової А.В.: «Стимулювання надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України повинно

стати ключовим елементом державної політики та включати удосконалення нормативно-правової бази інвестиційної діяльності; прозорість процесу приватизації; стимулювання залучення інвестицій в інтелектуальний капітал; розвиток корпоративного управління; формування позитивного іміджу країни для закордонних інвесторів» [2].

Вагомою домінантою економічного розвитку та модернізації національної економіки, що визначає її стійкість і конкурентоспроможність у глобальному середовищі та суттєво впливає на добробут громадян є ефективна інноваційна діяльність.

Сучасні умови та тенденції розвитку глобалізованого світу визначають, що єдиним успішним шляхом сталого розвитку держави є інноваційна модель, що пронизує всі рівні та сектори національної економіки і ґрунтується на розробленні та впровадженні нових ресурсоощадних технологій, продуктів, послуг, ефективних методів управління та соціальної взаємодії. Нажаль, рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств та стан інноваційної інфраструктури в Україні, наразі не дозволяє віднести вітчизну модель розвитку економіки до інноваційних. Про це свідчать і позиції України у рейтингах інноваційного розвитку національних економік. Зокрема, згідно глобального рейтингу інноваційності економік країн світу, Україна у 2017 р. за результатами 2017 р. посіла 50 місце, покращивши свої позиції на 6 пунктів відносно попереднього періоду. Такі позиції зумовлені високими оцінками насамперед якісних характеристик людського капіталу, рівня освіченості населення, рівного доступу до освіти громадян незалежно від статі, достатньо швидкими темпами розвитку ринку інформаційних послуг та охоплення населення Інтернетом. Разом з цим, основними перешкодами переходу вітчизняної економіки до інноваційного розвитку, згідно з рейтинговими оцінками є незадовільний стан інноваційної інфраструктури (окрім розвинутої системи електро- та комунікаційних мереж), несприятливий інвестиційний клімат та недостатньо ефективне функціонування інституцій, низька частка витрат на інновації у ВВП, недостатнє державне стимулювання інноваційної активності та переважання застарілих бізнес-моделей [3].

Основними показниками результативності інноваційної діяльності підприємств є обсяги виробництва інноваційної продукції. Нажаль, за цим показником, починаючи з 2012 р. спостерігається тенденція до поступового спадання. Так, за період з 2007 р., загальні обсяги реалізації інноваційної продукції зменшилися майже в 16 разів, а порівняно з

показниками 2010 р. – майже у 2 рази. Частково це пов’язано із втратою частини економічного потенціалу України на тимчасово окупованих територіях, порушенням коопераційних зв’язків, зокрема, у таких науково-ємних галузях як космічна, авіаційна, суднобудівна промисловість. До вагомих причин зменшення обсягів виробництва інноваційної продукції також можна віднести скорочення іноземних інвестицій та згортання окремих інноваційних виробництв у зв’язку із припиненням діяльності вільних економічних зон, дефіцит фінансових ресурсів та зниження економічної безпеки.

2. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, млн грн

Період	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
% у структурі	100	59,4	1,1	30,0	9,6
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
% у структурі	100	52,9	1,0	0,4	45,6
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
% у структурі	100	63,9	2,0	8,7	25,5
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
% у структурі	100	72,9	0,3	13,1	13,7
2014	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8
% у структурі	100	85,0	4,5	1,8	8,7
2015	13813,7	13427,0	55,1	58,6	273,0
% у структурі	100	97,2	0,4	0,4	2,0
2016	23229,5	22036,0	179,0	23,4	991,1
% у структурі	100	94,9	0,8	0,1	4,3
2017	9117,5	7704,1	227,3	107,8	1078,3
% у структурі	100	84,5	2,5	1,2	11,8
Приріст 2017/2010, млн грн	1072,0	2928,9	140,3	-2303,6	306,4
%	13,3	61,3	161,3	-95,5	39,7
Приріст 2017/2016, млн грн	-14112,0	-14331,9	48,3	84,4	87,2
%	-60,8	-65,0	27,0	360,7	8,8

Джерело: Сформовано автором за даними Державної служби статистики України [1]

До позитивних моментів у тенденціях інноваційної активності промислових підприємств країни слід віднести насамперед збільшення частки інноваційних підприємств у 2017 р. (на 3,2 % порівняно з 2007 та 2010 рр. та на 1,2 % порівняно з 2016), збільшення кількості впроваджуваних нових технологічних процесів (на 29 % порівняно з 2007 р., у тому числі маловідходних ресурсозберігаючих – 12 %).

Як вже зазначалося, вагомою перешкодою щодо підвищення інноваційної активності вітчизняних підприємств є обмеженість фінансування інноваційної діяльності. Так, у 2017 валові витрати на інноваційну діяльність підприємств у промисловості склали 9117,5 млн грн, що на 13,3 % більше за аналогічний показник 2010 р., проте на 60,8 % менше порівняно з попереднім періодом. У структурі джерел фінансування інноваційної діяльності у 2017 р. найбільша питома вага належить власним коштам підприємств (84 %), що на 10 % нижче порівняно 2016 р. та на 25 % більше, ніж у 2010 р. У табл. 2. наведено структурно-динамічні показники фінансування інноваційної діяльності за період 2010-2017 рр.

Позитивними змінами, що характеризують стан фінансового забезпечення інноваційної сфери у 2017 є збільшення обсягів фінансування інноваційних витрат з державного бюджету (на 161 % порівняно з 2010 р. та на 48,3 % у порівнянні з 2016), активізація іноземних інвесторів, за рахунок яких здійснено фінансування інноваційної діяльності підприємств на суму 107,8 млн грн, що на 84 % перевищує аналогічний показник попереднього року, проте на 95 % нижче за відповідну суму у 2010 та збільшення частки інших джерел у структурі фінансування інноваційної діяльності (+7,5 %), серед яких: кредитні ресурси, гранти, кошти внутрішніх інвесторів тощо.

Доцільно також відмітити, що наразі керівництвом держави здійснено певні кроки у напрямку активізації інноваційних процесів та стимулювання пріоритетних сфер економіки до переходу на інноваційну модель сталого розвитку. Зокрема, на рівні Уряду України розроблено та затверджено загальнодержавні пріоритети інноваційного розвитку до 2020 року, та Плани пріоритетних дій на кожний рік у сфері фінансування інновацій та трансферту технологій, що узгоджуються з відповідними бюджетними пріоритетами, тобто забезпечуються відповідними бюджетними ресурсами. За даними Міністерства освіти і науки України,

основними пріоритетами в інноваційній сфері та трансферту технологій є:

1. Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

2. Освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки

3. Освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій

4. Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

5. Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

6. Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища

7. Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки[4].

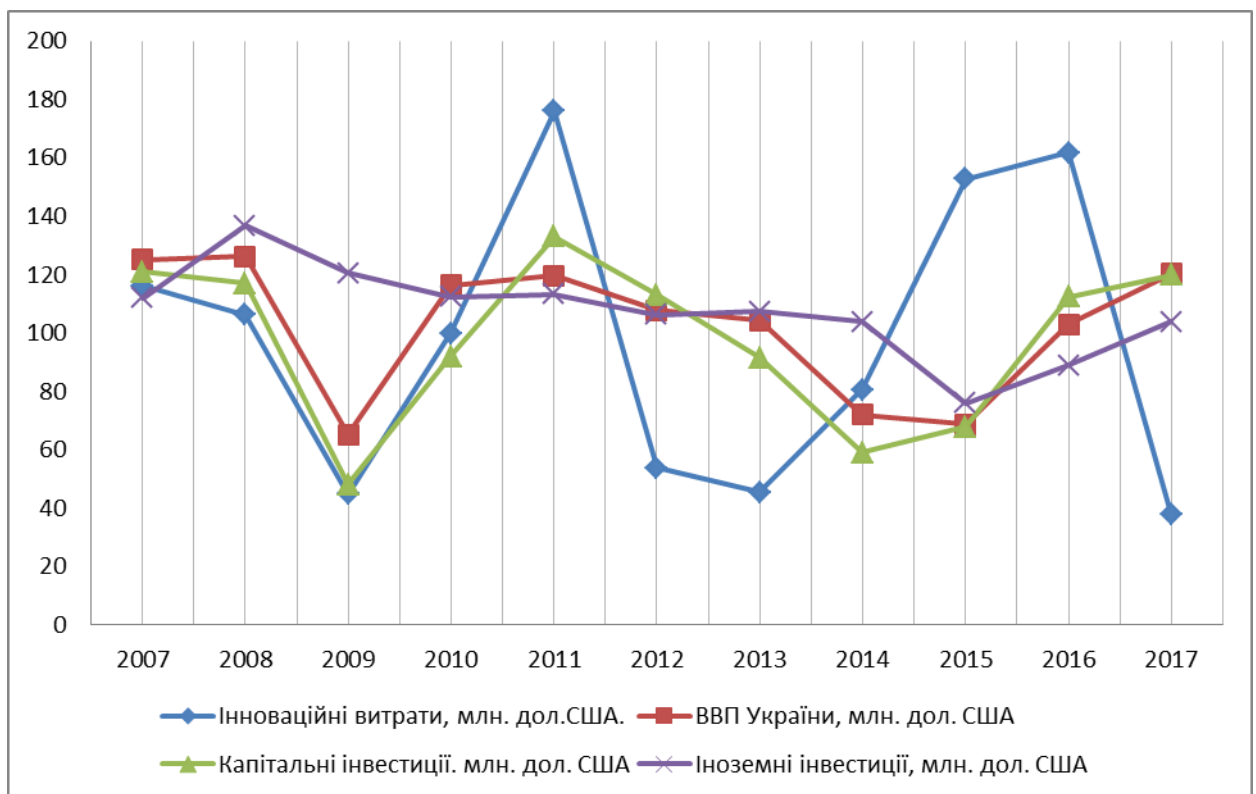
Аналізуючи стан фінансування інноваційних пріоритетів за період 2014-2016 рр., доцільно зазначити поступове зростання обсягів бюджетних витрат. Зокрема, «за даними розпорядників бюджетних коштів, у 2016 р. загальний обсяг бюджетного фінансування затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2012 р. № 294 середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного рівня становить 149742,75 тис. грн або 77,0 % загального обсягу фінансування стратегічних пріоритетів (194558,20 тис. грн.). У 2014-2016 рр. загальний обсяг бюджетного фінансування середньострокових пріоритетів становив 386067,31 тис. грн або 76,7 % в обсягах фінансування стратегічних пріоритетів за цей період (503107,14 тис. грн), з яких у 2016 р. – 38,7 %, та 107,9 % порівняно з 2015 р. У 2016 р. фінансувалося 38 (2015 р. – 39, 2014 р. – 40) або 71,7 % із 53 затверджених середньострокових пріоритетів за всіма сімома стратегічними пріоритетами, визначеними Законом України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [5].

Разом з цим, частка бюджетного фінансування науки та інновацій в Україні залишається катастрофічно низькою. Так у 2015 р., питома вага витрат на науку та технології у ВВП складала всього 0,0094 % а у 2016 – 0,0085 % у той час як у розвинутих країнах така частка складає у середньому 1,7 %. Найвища частка витрат на НДДКР та освіту за підсумками 2016 р. в Ізраїлі (4,21 %), Південній Кореї (4,15 %) та Японії (3,7 %). Отже, важливою домінантою активізації інноваційних та

інвестиційних процесів є саме активна позиція держави та роль, що займає наука в її економіці.

Аналіз статистичних даних та основних тенденцій розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в Україні засвідчує, що періоди зниження інвестиційно-інноваційної активності підприємств співпадають з відповідними періодами економічної рецесії, що характеризується падінням реального ВВП, посиленням інфляційних процесів, скороченням виробництва і реального сектору економіки та загального падіння рівня життя населення. Таких періодів за останнє десятиліття було два. Перший, це період 2008–2010 рр., що був зумовлений світовою фінансовою кризою та призвів до значного знецінення національної валюти (50 %), зниження ділової активності підприємств, проте суттєво не вплинув на зростання ВВП. Наступна хвиля економічної рецесії розпочалася у 2014 р. і була зумовлена насамперед окупацією частини територій України, розгортанням військової агресії Російської федерації, втратою значної частини економічних зв'язків та традиційних ринків збуту. Це призвело до значного падіння ВВП України, девальвації вітчизняної валюти, зростання державного боргу та прискоренню інфляційних процесів.

Рис. 2. Індекси основних показників інвестиційної, інноваційної діяльності та ВВП України, млн дол. США

Джерело: розраховано автором за даними [1]

На рис. 2. відображено індекси приросту інвестицій, інноваційних витрат та ВВП. Для забезпечення порівнюваності тенденцій розвитку економічних процесів та виключення впливу інфляційної складової, всі наведені показники відображено в доларах США.

Отримані тренди свідчать, що динаміка інвестиційних процесів в Україні співпадає з динамікою ВВП, що свідчить про тісні кореляційні зв'язки досліджуваних явищ. Разом з цим, динаміка інноваційних витрат підприємств характеризується порівняно більшим розмахом варіації відносно інших аналізованих показників, а у 2017 р. демонструє обернені тенденції.

Аналіз також показав, що існують прямі, проте не достатньо суттєві зв'язки між інвестиційними та інноваційними процесами в національній економіці. Збільшення обсягів капітальних інвестицій на 1 млн. дол. США призводить до збільшення обсягів інноваційних витрат у середньому на 660 тис. дол. США, а зростання зовнішні інвестицій на 1 млн. дол. США зумовлює збільшення обсягів інноваційних витрат у середньому на 600 тис. дол. США. Тобто, можна зробити висновок про позитивний, проте недостатній вплив інвестиційних процесів на інноваційне забезпечення розвитку національної економіки.

Науковці Мальський М.З. та Біленко Ю.О., на підставі дослідження особливостей інвестиційної політики ЄС зазначають, що « Європейський Союз проводить збалансовану і послідовну інвестиційну політику. Інвестиційна діяльність ЄС являє собою багаторівневу і структуровану систему, в якій комплексно поєднуються наддержавна, державна і регіональна інвестиційна політика. Головну роль в організації інвестиційної діяльності ЄС відіграють спеціалізовані міждержавні фінансово-інвестиційні установи, фонди та програми розвитку. Крім того, значна увага в країнах ЄС приділяється розвитку інвестиційних інституцій, які являють собою поєднання дослідницьких і консультативно-інформаційних центрів та фондів фінансування». Ринкова економіка розвивається циклічно в періоди швидкого зростання й активного інвестування, що змінюються економічними кризами, падінням темпів, а іноді й абсолютних рівнів ВВП [7].

Висновки. Отже, на основі проведено аналізу можна зробити висновок, що в умовах економічної рецесії інвестиційно-інноваційна

діяльність виступає дієвим чинником економічного зростання за рахунок створення нових робочих місць та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках. Водночас, досліджені тенденції інвестиційно-інноваційних процесів показали, що наразі потенціал інвестиційно-інноваційного розвитку для стабілізації національної економіки використовується досить обмежено. Основними причинами є насамперед макроекономічна нестабільність, відсутність консенсусу щодо стратегічного бачення подальшого розвитку країни у нових геополітичних умовах, недосконала нормативно-правова база, що негативно впливає на мотиваційні чинники інвестування в інновації. Вирішення проблем інвестиційно-інноваційного розвитку, окрім розроблення дієвої інвестиційно-інноваційної політики на національному та регіональному рівнях, потребує розв'язання комплексу макроекономічних та правових проблем, що негативно впливають на стан інвестиційного клімату (серед яких найгострішими є забезпечення миру та повернення окупованих територій), удосконалення механізмів державно-приватного партнерства та налагодження тісних взаємозв'язків між освітою, наукою та бізнесом.

Бібліографічний список: 1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 2. Колєвантова А.В. Сучасний стан залучення іноземних інвестицій в економіку України / А.В. Колєвантова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Вип. 22. – С. 1080-1084, с. 1084. 3. Global Innovation Index. The Local Dynamics of Innovation [Електронний ресурс] <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>. 4. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2016 році: аналітична довідка / Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2017. 5. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2016 році: аналітична довідка / Міністерство освіти і науки України. – Київ. – 2017. 6. Мальський М.З. Інвестиційна політика в Європейському Союзі та перспективи для України / М.З. Мальський, Ю.О. Біленко // Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. – Вип. 23 (Ч. 3). – 2016. – С. 115-121, с. 120. 7. Рябуха М.С. Вплив інвестиційної діяльності на поліпшення інноваційного клімату в сільському господарстві / М.С. Рябуха // Вісник ХНАУ. – № 5 / Харк. нац. аграр. ун-т. – Харків. – 2009. – С. 258-267. 8. Проблеми сталого землекористування у сільському господарстві: теорія, методологія,

практика: монографія / О.І. Гуторов. – Харків: «Едема», 2010. – 405 с.

Никон Д.Е., Бурцев О.В. Оценка влияния рецессии на степень активности инвестиционно-инновационных процессов. В статье осуществлена оценка структурно динамических характеристик инвестиционно-инновационных процессов в условиях рецессии, разработанные на этой основе предложения по активизации инвестиционно-инновационной деятельности с использованием зарубежного опыта. Доказано, что существенными препятствиями для активизации инновационной деятельности и привлечения иностранных инвестиций выступают: отсутствие политической стабильности, активизация процессов эмиграции человеческого капитала и непонятные перспективы развития внутренних рынков.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инвестиционная деятельность, рецессия

Nikon D.E., Burtsev A.V. Assessment of the impact of recession on the degree of activity of investment and innovation processes. In the article an estimation of structural dynamic characteristics of investment-innovative processes in the conditions of recession is carried out, and on this basis proposals are made on activating investment-innovation activity with the use of foreign experience. It is proved that significant obstacles for activation of innovation activity and attraction of foreign investments are: lack of political stability, which significantly limits possibilities for predicting long-term return on capital investments, activation of human capital emigration processes and unclear prospects for the development of domestic markets. Based on the study of foreign experience, it is proposed to intensify the role of the state in the formation of investment and innovation potential on the basis of improving regulatory and legal support, identifying target priorities and their active promotion, and developing science and technology, while ensuring investment and innovation security of economic processes and guaranteeing national interests.

Key words: innovative activity, investment activity, recession.

Стаття надійшла до редакції: 19.03.2018 р.